

YTTRANDE

Dnr 21/0004
Stockholm den 2021-04-15

Finansdepartementet
Ärendenummer: Fi2020/02978

Remiss angående slutbetänkandet En gemensam utbildning inom statsförvaltningen (SOU 2020:40)

Sieps har ombetts yttra sig över rubricerat ärende och yttrar sig i detta fall om förslagets påverkan på det mer övergripande behovet av ökade kunskaper inom statsförvaltningen. Sieps har ett uppdrag att utbilda inom statsförvaltningen och gör bedömningen att det finns skäl att ta ett brett grepp om några av utredningens slutsatser.

Sieps välkomnar utredningens övergripande inriktning om en gemensam utbildning inom statsförvaltningen. Vi bedömer det som en klok slutsats att inkludera alla statsanställda i utbildningen. Goda kunskaper är en förutsättning för en välfungerande statsförvaltning. Däremot anser vi att utredningens förslag är alltför långtgående när det gäller obligatorisk och lagreglerad utbildning.

Krav på obligatoriskt deltagande

Krav på obligatoriskt deltagande står enligt Sieps inte i proportion till målet i utredningens förslag, d.v.s. att höja kunskaperna i vissa frågor, inom statsförvaltningen. Det är svårt att se att obligatorisk närvaro kan säkerställa detta mål utan att det, exempelvis, ska gå att underkänna deltagare som inte lyckas tillgodogöra sig kunskaperna efter genomförd utbildning. Sieps gör bedömningen att det vore mer lämpligt med en frivillig utbildning.

En frivillig utbildning kan möjligen betraktas som en alltför svag satsning i ljuset av utredningens resonemang, men Sieps erfarenhet av statliga beställare är att många myndigheter har höga ambitioner när det gäller de anställdas kompetensutveckling, men att de ibland måste avstå p.g.a. att vissa utbildningar är avgiftsfinansierade. Sieps erfarenhet är med andra ord att avgiftsfinansieringen är ett hinder då den genererar såväl direkta kostnader (priset för

Sieps är en statlig myndighet som tar fram forskningsbaserade analyser i europapolitiska frågor. Målgruppen är i första hand svenska beslutsfattare på olika nivåer. Arbetet sker i samarbete med svenska och internationella forskare.

utbildningen) som indirekta kostnader (administration). Sieps har också sett en ökning av beställningar av utbildningar i samband med regeringsuppdrag som pekar ut satsningar på att höja vissa specifika kunskaper inom vårt område.

Samtidigt bör uppmärksammas att det också finns många utbildningar inom staten som är avgiftsfria, men som ändå inte nyttjas i önskad utsträckning. Mot denna bakgrund bedömer Sieps att en mindre ingripande åtgärd i den tillitsbaserade styrningen av den svenska statsförvaltningen vore att erbjuda en avgiftsfri frivillig utbildning, som inledningsvis kan kompletteras med ett regeringsuppdrag där myndigheterna uppmanas att erbjuda så många anställda som möjligt utbildningen. I uppdraget kan också ingå att myndigheterna redovisar hur de arbetar med uppdraget.

Digitala format

Sieps anser att modeller för digitala utbildningar bör utvecklas. Utredningens förslag om att komplettera med fysiska träffar är lovvärt men även i detta sammanhang bör digitala alternativ undersökas i syfte att minska kostnader för bl.a. resor och för att öka flexibiliteten för deltagarna. Under senare år har Sieps upplevt ett ökat intresse för digitala utbildningar, d.v.s. även innan pandemin. Intresset motiveras bl.a. av att myndigheter har personal på olika orter. Därutöver innebär resandet en tidsförlust i arbetet och många beställare vittnar redan om begränsad tid till satsningar på kompetensutveckling. Sieps understryker vikten av att sträva efter en lösning som motverkar en alltför tung administration och onödigt höga kostnader.

Anpassning till myndigheternas behov

Kompetensförsörjning och kunskapsnivåer är centralt i statsförvaltningen. Behov och inriktning skiljer sig dock åt mellan olika myndigheter och inom olika verksamhetsområden. Det är därför lämpligt att myndigheterna själva bär ett ansvar för att säkerställa att medarbetarna besitter rätt kunskaper. Samtidigt är en gemensam kunskapsgrund viktigt. Sieps anser att en gemensam utbildning kan kompletteras med riktade insatser. För de mindre myndigheterna kan ytterligare gemensamma insatser och samordning vara av särskilt värde.

Slutsatser

Sammanfattningsvis välkomnar Sieps det övergripande förslaget om att höja kunskaperna om hur staten fungerar inom statsförvaltningen. Adekvata kunskaper i statlig förvaltning handlar ytterst om att tillförsäkra en god demokratisk ordning, inklusive korrekt myndighetsutövning vad beträffar myndigheternas arbete. I förlängningen kan detta också bidra till ett ökat förtroende för statsförvaltningen. Sieps bedömer dock att införandet av en obligatorisk och lagreglerad utbildning är alltför ingripande och tror i stället att det går att uppnå det önskade resultatet med den mindre ingripande åtgärden att erbjuda en avgiftsfri och frivillig gemensam utbildning. Sieps tycker utredningens tankar om innehållet i en obligatorisk utbildning är kloka,

Sieps är en statlig myndighet som tar fram forskningsbaserade analyser i europapolitiska frågor. Målgruppen är i första hand svenska beslutsfattare på olika nivåer. Arbetet sker i samarbete med svenska och internationella forskare.

men önskar understryka behovet av att den gemensamma utbildningen integrerar EU-kunskaper i utbildningar som rör statsförvaltningens funktionssätt.

I detta ärende har Göran von Sydow beslutat. Anna Wetter Ryde har varit föredragande.

Göran von Sydow
Direktör